

Элст балгъсна партийн организацин II-ч конференц

Декабрин 7-д балгъсна „Родина“ кинотеатрт Элст балгъсна партийн организацин II-ч конференц болв.

Балгъсна партийн комитетин тооцана доклад КПСС-н балгъсна комитетин негдгч сеглăтр ұр А. А. Трубицын кев.

— Балгъсна партийн организац КПСС-н XX-ч хургин шиидврмудар, КПСС-н ЦК-н 1956 джилн ноябрин 26-д хальмг кели-ăмтнă таньгъчинь хăру бурдăхин тускар гаргъсн токтаврар гардвр авч, тѳрскнұрн нұудж ирцхăсн хальмгудиг тосдж буурлулхин, кѳдлмшинь олдж орулхин, ѳмтн бăадг болн культури-бытовой тосхлт делгрулхин, промышленность болн селăнă эдл-ахуг ѳргдж ѳсгхин тускар зѳвăr кѳдлмш кев—гидж ұр Трубицын докладан эклв.

Эн джил балгъснд 1788 хальмг ѳрк-бұл нұудж ирдж буурлв. Кѳдлмш кедж чадх улснъ цугтан кѳдлмшт орулгдв. ѳмтн бăадг гермуд тосхлгънд онц оньг тăвгддж кегдв, тингăд балгъснд 9705 квадратн метр зăйтă пăтриф гермуд кегдв. Куч-кѳлсчнр бийснъ, государствин дѳнъ-нѳкдър, 649 гермуд бърдж авчав.

Балгъснур, балгъсна районур, колхозмудар болн совхозур кѳдлмшт чадх-чидх олн улс ирсър, эн джил юн чигн кѳдлмшин кѳиврнъ урдкасн сăн болв, государственин зукас болзгтан кѳцăгдв. Балгъсна колхозмуд болн „Буратинский“ совхоз эн джил, 1956 джиллă днѳцѳлхлă, хѳбдин тоог 20,6 процент, бод малин—36 процент икдѳлв. Малас авдг эдл-уш ѳсв. 100 гектар газр болгъна тоод 360 килограмм ноосн, 9,5 центнер махн авгдв. Совхоз, Ленинă болн Сталинă пертă колхозмуд государствд мах, ноос, ус орулдж ѳглгънă зурагъан болзгаснъ урд кѳцăв.

Докладчик цааранднъ селăнă эдл-ахун, тосхлтин, промышленностин кѳдлмшин ѳмн нуурт йовх улсин тускар делгу тодрха кевър келв.

Партийн-бурдăмджин болн партийн-политическ кѳдлмшин тускар келхлърн докладчик, эн джил 44 кун КПСС-н кандидат, 32 кун членд орулдж авгдв, эдн нургълдж производственин кѳдлмшин тѳрун нуурт йовх улс—гидж заав. Болв колхозин партийн организацин ѳсатнъ сулар кегдв, бăърн кели улсас партъд орулдж авлгън сул. Балгъсна партийн комитет кадриг сургъдж, дамшлтинъ ѳбдлѳлдж,

кѳдлмшт чикър йилгъдж тăвхд оньган тусхадж йовб, бăърн кели улсас кадр гаргълдж авхд килмдж ѳггдв, эднăс 300 шаху кун зѳсн-зѳул гардврин кѳдлмшт орулгдв.

Балгъсна партийн организацин болсн суньгъврн хургс бурдăмджтă, ѳбдăн кирцатă болдж, коммунистрин политическ шунмгъанъ ѳссиг зѳѳлв. Цуг хургуд болзгтан кегдв, хургт орцхасн коммунистрин 50 процентнъ тооцана докладар кѳундвр келгънд орлцдж, эклц партийн организацин гардврт шунмгъа, кѳдлмшиг чадх коммунистир суньгългъ теткв.

Эн джил партийн сургъулиг бурдăлгън ниднкăс сăанър кегдв. Партийн, советск, эдл-ахун кадрмуд нургълдж марксистск-ленинск теорий дасхин тѳлă шундж кѳдлдж йовна. Балгъснд КПСС-н туудж, ѳдгă цагин политик, тодрха экономик даслгъна 19 кружокс гарв, семинармуд бурдăгдв. КПСС-н балгъсна комитет лекторск баг, политическ болн научн медрл тархалгъна ѳбшествосин аньг бурдăв, балгъснд 50 агитколлектив кѳдлджанă.

Профсоюзн, комсомольск болн советск кѳдлмшин тускар докладчик цааранднъ келв. Балгъснд миньгъ гар багъчуд кѳдлджанă. Болв, балгъсна комсомольск организац багъчуд дунд кедг политическ сургъмджин кѳдлмшнъ ик сул, комсомольчнрин бийс дундаснъ кесгнъ политическ медрлăн ѳбдлѳлхър сургъуль сурч йовхш. Комсомолин зерглăн хашнъгар ѳсдж йовна.

Балгъсар профсоюзн организацин зерглăнд 4000 шаху чледѳд бăанă. Эн ик чидл. Болв профорганизацин кѳдлмшт ик дуту-дунд бăанă. Соцѳбрлă делгрулгънд, кѳдлмшин сăн дамшлт тархалгънд эднă орлцлгън ик тату, профсоюзин членд орулдж авглад уга кѳдлмшчнрин болн уулд церглăчнрин тонь балгъсар багъ биш.

Куч-кѳлсчнрин депутатрин балгъсна Советин кѳцăгч комитет нұудж ирцхăсн бăърн газрин кели улсиг бăърн герър, кѳдлмшър тетклгъър, коммунальн предприятисин болн учрежденъсин кѳдлмшинъ ясулгъяр, балгъсиг тосхдж кеерулгъър, әрул-мендин, сургъуль-әрдмин халхар учрежденъсин гардлгъан ѳбдлѳлгъър багъ биш керг-ѳулдвр кѳцăв. Балгъснд 3017 кѳвуд-кѳрүк сургъуль сурчана, эн

джил дундин школин нег гер ясгддж, кѳдлмшт орулгдв, гуулгъанă болн кѳ эмидг учрежденъсин кѳдлмш ясрв.

Докладчик ик оньган тăвдж, кѳцăгдăд уга тѳрмѳдин, кѳдлмшт ода чигн зѳгдăд йовдг дуту-дундин тускар келв. Партъ болн правительств мана таньгъчд ик гидг дѳнъ-нѳкд кургджанă. Зуг Элст балгъсна тосхлtd 17,5 сай арслнъ гаргъгдсми. Ноябрьн 1-шинд эн мѳнъгнă 72 процентнъ олзлгдв. Тосхлтин зура хашнъгар кѳцăгддж йовна.

КПСС-н балгъсна комитет, селăнă эдл-ахун кѳдлмшиг тодрха, гун кевър гардлгъан сулар кедж йовсна учрар, колхозмуд болн совхоз мал ѳсглгънă болн малин эдл-уш гаргългъна даалгъврн кѳцăлж йовхш. „Страна Советов“ болн „Победа“ колхозмуд болхла мах, ус, ноос государствд орулдж ѳглгъан ода чигн кѳцăгъад уга. Малас гару гарлгън ик. Хѳбдин гару 10 сарин эргцд 5,6 процент, хургъдин—8 процент кѳрв. 100 нăаднр хѳн болгънас 110 хургъ авх бăаснă орчд, зугл 94-д хургъ авгдв. Мал увлзѳлгън, эн ик даалгъврта кѳдлмшиг эклгън бурдăмдж угагъяр кеглдж йовна. Хар газрт болхла малд кергтă ѳвснă 84,5 процентнъ белдгдв, эннъ цугтан зѳбдж авгддж дуусглад уга. Кѳшар болн дулан катг кѳрч бăахш.

Докладчик тосхлтин халхар, нег улѳ балгъсна организац болн учрежденъс эврăннъ халхар тосхгдх зѳвтă гермѳдин зурагъан кѳцăлгънднъ ик тату-таргг йовдлмуд гардгин тускар онц тодрхагъяр келв. Балгъсна промышленностин халхар бăърн газрин тосхлтин материал гаргългън хашнъгар кегддж йовхин учринъ илдкдж келв.

1958 джилд балгъсна партийн организацин ѳмн КПСС-н XX-ч хургин-шиидврмудиг цааранднъ кѳцăлгъър зогсджах тѳрмѳдин тускар келхлърн ұр Трубицын, колхозмудар болн „Буратинский“ совхозар хѳбдин то 236200, бод малин—9400 курх зѳвтă, государствд 1031 тонн ноос, 2417 тонн махн орулдж ѳггдхмн гидж заав. Элстд 15000 квадратн метр зăйтă ѳмтн бăадг гермуд тосхгдх, куч-кѳлсчнр бийснъ 400 гер бърдж авчахмн. Промышленностин кѳцăх зура икър ѳслгън темдглгдджанă,—гидж келв.

(Чалгъчнъ 2-ч халхд).

КПСС-н балгьсна комитетин тооцана докладар куундур болснд, түрүн болдж Сталинэ нертэ колхозин зоо-техник, делегат ур Соколовский босдж кель.—Докладчик селанэ эдл-ахун бслтиг КПСС-н балгьсна комитетин оюм балгьсна Совет ягьдж гарддж йовсна тускар багьар оныгн бгч кель. Тинглгочигн бэйного бэйсмн. Колхозмудин, МТС-н, совхозин кодлмшиг едн ик сулар, гүн бишар кеддэ, гарддж йовцхав, эн чрар чигн США-г амин болгьсна тоод мах, ус, тос гарьдж авлгьар ахр болзгин орцд куцхмн гидж партици авсн тбриг куцалгынд мана орцлгын ик тату,—гидж эн кель. Цааранднь ур Соколовский малиг усар болн хотин бат кбрийгэр тетклгьнэ тбчиг хурдар куцэхд оныг куцдэр эс бгддэжэи г заав. Бэйгьсна боодгуд хамхрал-эвдрэд рэйсн бийснь, ясвр кеддэжэи, шинэс худгуд малтлгьн гашыгьар кеддэж йовна. Эн джил тенгьс кбвэгьэс бвс ккар хадж болхмн билэ, болв хадх цаглань манд збв бгсн уга. Эн кевэр мөл бслгьнэ тбриг цааранднь хагьдэж болшго.

Конференци делегат, тосхлтин 2-ч управленэ начальник ур Сергеев, КПСС-н ЦК-н болн Советск правительствин Хальмг тангьчиг бсгдг босгьхин тускар бгчэх ик дбнэ-нбкдиг куцднь олэлхд тосхачир деер ик даалгьвр тусджана—гидж кель. Тосхлтин управлень джилэ зурагьан 82 процент куцэсн, ода тангьгьар 248 онц-онц тосхлтд кодлмш делгрүдэж йовна. Болв тосхлтин кодлмшгт ик дуту-дунд бэйанэ. 1958 джилд куцэх кодлмшин зура йир ик. Тосхлтин 2-ч управленьд инженерн-техническ кодлэчир 32 кун кергтэ, ода кодлэжэх улсин дунд бийм медрлтэнь зуг 8 кун. Олн зүсн: чолу тавдг, штуркатуришик, урчуд улс кергтэ. Чолу тавдг 200 шаху кун кергтэ бэйснд, ода кодлэж йовхнь зуг 8 кун. Эн тбриг куцэхд балгьсна комитет манд нбкд болх збвтэ. Ур Сергеев балгьсна промкомбинат тосхлтин материал гаргьлгьна зурагьан куцэдэжэх, энүнд промкомбинатин ахлач ур Манышев деер даалгьвр тусх збвтэ—гидж кель.

Ленинэ нертэ колхозин ахлач, делегат ур Гончаров, балгьсна партийн комитет болн куцэгч комитет селанэ эдл-ахуг сулар гарддж йовб—гидж шалгьдэж кель.—Балгьсна партийн организацин 1-ч конференци гаргьсн малян услвр ясрулхин туск токтавр куцэгдсн уга. Йоста ик ус гаргьдэж авх артезиана худгуд малтхин орчд, мал туудг газрт бички-бички, хэр худгуд малтгдэд, керг угагьар ик гару гаргьдэд йовна. Мана тангьгьд тенгьс кбвэгьэр ик ногьан ургьна, энүг олэлж, биснд хадж авлгьн ода күртэ хагьдэж таслгдэд уга. Мал бсгдг колхозмудт буудэ тэрлгьиг багьруулэд, тэрмг бвс, малин хотин

буудэ тэрлг болсн чик болх—гидж эн кель. Балгьсиг боднигар, темсэр, зер-земшар, усар тетклгьнд колхоз сулар орцлджана гидж заасн чик гидж ур Гончаров келэд, эн халхар колхозд МТС тбруц нбкдэн эс күргдгинь заав.

Селанэ эдл-ахун бслтин тбрумүд куцалгыг балгьсна партийн комитет болн куцэгч комитет багь килмдэж тавдэж гардэж йовсна тускар делегатир уурмүд Мухаринов („Буратинский“ совхозин директор), Ткаченко („Страна Советов“ колхозин ахлач), Савченко (Элстин МТС-н бригадир), Калужный (Сталинэ нертэ колхозин бригадир) бас келцхав.

Делегат Лиджанов (тангьччин селанэ эдл-ахун управлень) Элст балгьсиг тосхлгьн зура угагьар кеддэж йовна, гол уульнист ик-ик сэн гермүд тосгьхин орчд бички шавр гермүд бэргдэжэнэ, балгьсна Совет эн кергт оныган тавхш, эннь ик хаджгэр йовдл,—гидж кель. Балгьсна эргнд бодниг, темс, зер-земш тэрлгьиг икдүлэж болхмн, балгьсна куч-кблсчириг усар тетклгьнэ тбриг хагьдэж болх аргь бэйанэ, болв эн тоотд килмдэж тусдэжэх, колхозмуд орцлэж бэйхш—гидж эн цааранднь заав.

Балгьсна промышленностин предприятисн кодлмшин тускар делегатир: КПСС-н тангьччин комитетин промышленнотделин заведующ ур Саврушев, балгьсна промкомбинатин директор ур Манышев келцхав. 1958 джилдин тосхлтин зура куцэхин кергт бэйрн газрин тосхлтин материал гаргьлгьиг холван икдүллгьн некддэжэхиг элн заав. Элст балгьснд ода күртл 700 герт радио орулгдэд уга, телефона залгьлдэн ик му, электростанцин кодлмшгт ик дуту-дунд бэйанэ, болв балгьсна Совет эн тоотиг хурдар уурулхин тблэгүдэжрэж кодлэжэхш—гидж ур Саврушев кель.

Осдж йовх кбвуд-куукдт коммунистическ сургьмдэж да-

схлгьна туск кодлмш сулар кеддэж йовхиг делегатир уурмүд Шургучинова (сургьулин багшрин медрл ббдлүллгьнэ институт), Соляникова (КПСС-н крайкомин кодлэч) тодрха улгүр заадж келцхав. Зэрм коммунистир, сургьулин кбвуд-куукдин тбрсн улс, школин кодлмшгт тбруц нбкдэн күргьш, куукднь альвлад, сургьулин муугьар дасэд йовсн бийснь керглхш, элдунд уурмүд Архаков, Кириллов, Яшкулев, Левановский—эдниг заах кергтэ,—гидж ур Шургучинова кель.

Конференци делегатир 1958 джилд тосхлтин халхар, селанэ эдл-аху бсглгьнэ, гуулганэ керг-тбрумүдэр, профсоюз болн комсомольск кодлмш ясруллгьна тускар икар келцхав. Партийн организаци зерглэгьн бсгх, марксистск-ленинск сургьулд коммунистирт дасгьхин тускар зогсдэж тбрумүдиг онц заадж кесг делегатир келцхав.

Тооцана докладар куундврт орцлэж бас уг келцхэснь: ур Джимбинов (куч-кблсчирин депутатирин балгьсна Советин куцэгч комитетин ахлач), ур Левановский (тангьччин профсоветин оргбюрон ахлач), ур Манцинов (КПСС-н балгьсна комитетин сеглэтр), ур Бютцинов (гортгоргин заведующ), ур Утнасунов (куч-кблсчирин депутатирин тангьччин Советин куцэгч комитетин ахлач), ур Надбитов (ВЛКСМ-н тангьччин комитетин сеглэтр).

Конференци кодлмшгт КПСС-н Хальмг тангьччин комитетин негдгч сеглэтр ур Н. И. Жезлов орацдэж, уг кель.

Конференц КПСС-н балгьсна комитетин кодлмшин дундин гидж тоолв, тооцана докладар токтавр авб.

Балгьсна комитет шинэс сунгьснд, чледүд болдж 63 кун, чледин кандидатд 21 кун сунгьгдв. Балгьсна комитетин шууврин комиссин чледүдт 5 кун сунгьгдв. Хальмг тангьччин партийн конференци делегатир болдж 60 кун сунгьгдв.